

ಕಥೆಗಳು ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ | ನನ್ನ ಅನುಭವಗಳು

ರಜನಿ ದ್ವಿವೇದಿ

ರಜನಿ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನವು ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಥೆ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಎರಡು ವಿಭಿನ್ನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ತರಗತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಳ್ಳದ್ದಾದರೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಮಗುವಿನೊಂದಿಗಿನ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಒಡನಾಟಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ನಾನು, ಇಬ್ಬರೂ, ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ತವಕಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ವಯಸ್ಕರು, ಅದು ಪೋಷಕರಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿರಬಹುದು, ಒಡನಾಟ ಆರಂಭವಾಗುವ ಮುನ್ನವೇ ಒಡನಾಟದ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲು ಪದೇಪದೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪೂರ್ವ ನಿರ್ಧಾರಿತ ಕಲಾಕಾ ಫಲಿತಾಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ಓದಿದ ಬಳಿಕ ಮಕ್ಕಳು ಕ್ಷಿಪ್ರ ಪದಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆ, ಅವರು ಕಥೆಯನ್ನು ಮರು ನಿರೂಪಿಸಲು ಅಥವಾ ಕಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ, ಕನಿಷ್ಠ ಕೆಲವು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನಾದರೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬಂತಹ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿದರ್ಶನ. ನಾನು ಇಲ್ಲ ವಿವರಿಸಲಿರುವ ಒಡನಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಓದಿ ಹೇಳಿದೆ. ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ತಲೆದೋರಿದಾಗ ನಾವು ಚರ್ಚಿಸಿದೆವು: ವಿನೋದ ಕಂಡುಬಂದಾಗ, ನಗಲು ಕಾರಣವಿದ್ದಾಗ ನಾವು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಾವು ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದೆಲ್ಲದೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಬೆರಗಿನ ಭಾವನೆಯನ್ನೂ ಹಂಚಿಕೊಂಡೆವು. "ಇದು ಹೇಗೆ ತಾನೆ ಸಾಧ್ಯ?", "ಇದು ನಡೆದದ್ದಾದರೂ ಹೇಗೆ?" ಅಥವಾ ಇನ್ನೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, "ಅವರೇಕೆ (ಪಾತ್ರಗಳು) ಅದರಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡರು?" ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಆ ಪಾತ್ರವು ಮಾಡಿದ್ದು ಸರಿಯಲ್ಲೋ, ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬಂತಹ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಿದೆವು. ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಕಥೆ ಹೇಳುವುದು ಮುಂದುವರಿದಂತೆ, ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಭಾವನೆಗಳ ಕುರಿತ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಹೇಳುವಿಕೆ

ಅದೊಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಕೊಠಡಿಯಾಗಿದ್ದು, 25 ಮಂದಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿದ್ದರು. ಆ ವಿಶಾಲವಾದ ಕೋಣೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಿಟಕಿಗಳಿದ್ದು, ಮಕ್ಕಳು ಅವುಗಳ ಗೂಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಾಲೆಯು ರಜೆಯ ಬಳಿಕ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆಯಷ್ಟೇ ತೆರೆದಿದ್ದು, ಅದು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿನ ನನ್ನ

ಮೊದಲ ದಿನವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ನಡುವೆ ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸುವ ಮೊದಲು ಶಾಲೆಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ, ಶಿಕ್ಷಕರು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ಪಾಠ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದ ನಾನು, ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಏನನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದರಿಂದ ಶುರು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನವಾಗಿದ್ದೆ. ಆಗ ಕಥೆ ಹೇಳುವುದು ಆ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವೊಂದನ್ನು ಬೆಸೆಯಲು ಇರುವ ಉತ್ತಮ ವಿಚಾರ ಎಂದು ನನಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ, ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳತ್ತ ಸಾಗುವ ಮುನ್ನ, ಅವರಿಗೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಕಥೆ ಹೇಳುವುದೆಂದು ನಾನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ..

ಒಂದನೇ ತರಗತಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಶಾಲೆಯ ಮೊದಲ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಅವರೊಡನೆ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದೆ. ನನ್ನೊಡನೆ ತಂದಿದ್ದ (ಹಲವು ಪ್ರತಿಗಳಿದ್ದ) ಎರಡು-ಮೂರು ವಿಭಿನ್ನ ಕಥೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದೆ. ಬಳಿಕ ನಾನು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕೂರಲು ಹೇಳಿದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಒಪ್ಪಿದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ಕಿಟಕಿ ಸಂದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೂರುವುದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಪುಟ್ಟ ಹುಡುಗಿಯೊಂದು ಕಿಟಕಿ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನಾನು ಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಷ್ಟು ಹೊತ್ತೂ ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಏನನ್ನೂ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ಪೆನ್‌ಲಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಗಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವರು, ದೇವರ ದಯೆಯಿಂದ, ನನ್ನ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದಾದ ಬಳಿಕ ನಾನು "ಕ್ಯಾ ತುಮ್ ಮೇರಿ ಅಮ್ಮಾ ಹೋ? (ನೀನು ನನ್ನ ಅಮ್ಮನಾ?) ಎಂಬ ಕಥೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಓದಿದೆ. ಈ ಕಥೆ ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಆ ಅವಧಿ ಮುಗಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಥೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಮರುದಿನ, ಮಕ್ಕಳು ಹಿಂದಿನ ದಿನದ ಕಥೆಯನ್ನು ತಾವಾಗಿಯೇ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೇಳುವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಮಕ್ಕಳು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ವಿಧಾನ ಇಂದೂ ಕೂಡ ಹಿಂದಿನ ದಿನದಂತೆಯೇ ಮುಂದುವರಿದಿತ್ತು. ನಾನು ಅವರಿಗೆ, "ಕ್ಯಾ ತುಮ್ ಮೇರಿ ಅಮ್ಮಾ ಹೋ" ಕಥೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಬಾರಿ, ನಾನು ಕಥೆಯನ್ನು ಓದದೇ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕಥೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ, ಕಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮರಿ ಹಕ್ಕಿಯು ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲ ಏರುಪೇರಾಯಿತು. ಒಡನೆಯೇ, ಕಿಟಕಿ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಆ ಪುಟ್ಟ ಹುಡುಗಿ, "ಇಲ್ಲ, ಮರಿ ಹಕ್ಕಿ ಮೊದಲು ಭೇಟಿಯಾಗಿದ್ದು ನಾಯಿಯನ್ನಲ್ಲ" ಎಂದಿತು. ಎರಡನೇ ಮಗು, "ಅದು ಬೆಕ್ಕನ್ನು

ಮೊದಲು ಭೇಟಿಯಾದದ್ದು, ಬಳಿಕ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಕೊನೆಗೆ ನಾಯಿಯನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಯಿತು" ಎಂದು ಸೇರಿಸಿತು. ಮತ್ತೊಂದು ಮಗು, ಬೆಕ್ಕು ಮತ್ತು ನಾಯಿಗಳಿರಲೂ ಆ ಮರಿ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ತಿನ್ನಲಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ, ಅವೆರಡೂ ಒಳ್ಳೆಯವು ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿತು. ಈ ರೀತಿಯ ಹಲವು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದವು. ಮಕ್ಕಳು ಕಥೆಗೆ ಗಮನವಿತ್ತಿರಲಲ್ಲ ಎಂಬ ನನ್ನ ಭಾವನೆ ಹುಸಿಯಾದದ್ದು ಎಂದು ನನಗೆ ಅರಿವಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕಥೆಯನ್ನು ಆಲಸುತಿದ್ದರು. ನಿಜಾಂಶವೇನೆಂದರೆ, ಅವರು ಅದೆಷ್ಟು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಕಥೆಗೆ ಗಮನವಿತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದರೆ, ಕಥೆಯ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವರಲ್ಲ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಎಡೆಯೇ ಇರಲಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳು ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹಾಗೂ ಆ ಪಾತ್ರ ಎಲ್ಲ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು.

ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳದೆ ಹಾಗು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳದೆ. ದಿನಗಳೆಂತೆ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಸಲಸಾಗಿ, ಮುಚ್ಚುಮರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮಾತನಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರಲ್ಲದೆ, ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸಿದರು. ಆದರೆ, ಪಾಠಗಳನ್ನು "ಮುಗಿಸ"ಬೇಕಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಬೇಕಾಯಿತು.

ನನ್ನನ್ನು ಸದಾ ಕಾಡುವ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪದೇಪದೇ ಸುಳಿಯುವ ವಿಚಾರವೆಂದರೆ: "ಪಾಠ ಮುಗಿಸುವುದು ಎಂದರೇನು?" ಈ ಕಥೆ ಹೇಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಲ್ಲವೇ? ಅದು ಸಹ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಅಂಗವಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಆ ಕಥಾಕಾಲಕ್ಷೇಪದ ಎಂಟು-ಹತ್ತು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ನಾನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿದ್ದೇನೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ನೀವೇನಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ, ನಮ್ಮ ಸಾಧನೆ ಪ್ರಚಂಡವಾದದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ತರಗತಿಯ ಹೊರಗೂ ಸಹ ಮಕ್ಕಳು ಪದ್ಯದ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗುನುಗುತ್ತಾ, ಕಥೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಈ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು, ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಕುರಿತು ಅವರ ಗ್ರಹಿಕೆ, ಅವರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಕಥೆ ಮತ್ತು ಮತ್ತೊಂದರ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವರ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು ಒಡೆದು ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು: ಮೊಟ್ಟೆಯೊಡೆದು ಹೊರಬಂದ ಒಡನೆಯೇ ಮರಿ ಹಕ್ಕಿ ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಮೊಟ್ಟೆಯ ಗಾತ್ರ ಎಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ? ನಮ್ಮ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ಮೊಟ್ಟೆ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಇತರರು ತಿನ್ನುತ್ತಿರಲಲ್ಲ. ಮೊಟ್ಟೆ ತಿನ್ನುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೇ? ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಸು ಇದೆ? ಕರು ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ? ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಹಲವಾರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು. ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ಮೊದಲ ಕಥೆಯ ನಡುವೆ ಅಥವಾ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಆರಂಭಿಸಿದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು 5-6 ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಕಥೆ ಕೇಳದ ಬಳಿಕವೇ ಬಾಯಿ ತೆರೆದಿದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲ ನಾನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಇಂದಿಗೂ, ನಾನು ಕಥೆ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಿದರೆ, ನನಗೆ ಅದು ಓದುವುದು ಅಥವಾ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಓರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುವ ಮಗುವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಇದು ನೇರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಲು ಕಲಿಸುವ ನಮ್ಮ ಗಡಿಬಡಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಬಹುಶಃ ಕಥೆ ಕೇಳುವ ಮತ್ತು ಕಥೆ ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಹಜ ಕಲಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅಡ್ಡಗಾಲು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಮಗುವಿಗೆ ಕಥೆ ಹೇಳುವುದು

ಮಕ್ಕಳು ಓದಲು, ಬರೆಯಲು ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರು ತಾವು ಓದಿ ಋಷಿಪಡುವ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುವುದು ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಹಂತವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ, ತಮ್ಮ ಆಯ್ಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಾವೇ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವರಲ್ಲಿ ಓದುವ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಕಥೆಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಒಲವು, ಆದ್ಯತೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ನಾನು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದಿದ ಮಗು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನದಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಒಂದು ದೊಡ್ಡದಾದ, ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸ ಕಥೆಯೊಂದನ್ನು ಕೇಳಲು ಅದು ತವಕಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಅದಕ್ಕೆ ಈಗಾಗಲೇ ಓದಿದ್ದ ಕಥೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೇಳಲು ಅದು ಒಮ್ಮೆ ನಿರಾಕರಿಸಿತು. ಆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕರಡಿ ಮರಿ ಸಾಯುವ ಪ್ರಸಂಗ (ಅದಕ್ಕೆ ಮರುಜೀವ ಬರುವಂತೆ ಕೊನೆಗೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತಾದರೂ) ಬರುತ್ತಿತ್ತು; ಮಗುವಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿತ್ತು. ನಾನಿನ್ನೂ ಮೊದಲ ಸಾಲನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮಗು, "ಇಲ್ಲ, ಇದು ಬೇಡ. ನನಗೆ ಈ ಕಥೆ ಕೇಳಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನಾಗಲೇ ಕೇಳಿಯಾಗಿದೆ; ಅದರಲ್ಲಿ ಕರಡಿ ಮರಿ ಸಾಯುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿತು. ಈ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಆ ಕರಡಿ ಮರಿ ಸಾಯುವ ಘಟನೆ ಮಗುವಿನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದು, ಸದಾ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತೇನೋ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಕಥೆಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಘಟನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಸೆಯಲು ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ. ನಾನು ಡೈನೋಸಾರ್‌ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಥಾ ಸರಣಿಯೊಂದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಓದಿದ್ದೆ. ಆಗ ಈ ಮಗುವಿಗೆ ಸುಮಾರು 5 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿರಬೇಕು. ಈ ಕಥೆಗಳು ಡೈನೋಸಾರ್‌ಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವುಗಳ ಗಾತ್ರ, ಅವುಗಳ ಆಹಾರ ಶೈಲಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಡೈನೋಸಾರ್ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯಿದ್ದು, ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಹುಡುಕಿ, ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ, ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಉದ್ಯಾನವೊಂದನ್ನು ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಅಗೆಯಲಾಯಿತು. ಇದು ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳು ಎಂದರೇನು, ಯಾವುದರಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ,

ಅವು ಹೇಗೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಡಿಯುವ ಸಮಯಾವಕಾಶ ಎಷ್ಟು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡುವುದು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯಾಸದ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ತಾಳ್ಮೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸಂಭಾಷಣೆಯೊಂದನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿತು. ವೈಗೋಟ್ಸ್ಕಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಕಟಿತ ಲೇಖನವೊಂದರಲ್ಲಿ, 'ಕಲ್ಪನೆಯು ನಿರ್ವಾತದಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನೆಯು ಹಿಂದಿನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದೊಂದು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವವಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಕೇಳಿದ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವಿಷಯ ಆಗಿರಬಹುದು. ಈ ಎರಡನೇ ರೀತಿಯ ಅನುಭವವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಕಥಾ ಶ್ರವಣ ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟ ವಿಧಾನ. ಅವು ಕಲ್ಪನೆಯ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವಲ್ಲದೆ, ಈ ಕಲ್ಪನೆಯು ಹಲವು ವಿಭಿನ್ನ ಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಕಥೆಯಿಂದ ಹೊರತಾಗಿ, ಓದುಗನು ಲೇಖಕನ ಬಗ್ಗೆ ಸಹ ಯೋಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ: ಕಥೆಯ ಲೇಖಕರು ಯಾರು? ಅವರು ಹೇಗಿರುತ್ತಾರೆ? ಅವರಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ? ಅವರ ತಾಯ್ನುಡಿ ಯಾವುದು? ಅವರ ಬರವಣಿಗೆ ಹೇಗೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ? ಅವರು ಯಾವಾಗ ಬರೆಯಲು ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ? ಅವರಿಗೆಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಾಗಿರಬಹುದು? ರೋಲ್ಡ್ ಡಾಲ್ ಅವರ "ಗೋಯಿಂಗ್ ಸೋಲೋ" ಕಥೆಯನ್ನು ಎಂಟು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಓದಿದಾಗ ಆತ ಆಪ್ತಿಕಾ ಖಂಡದ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಂಡನು. ಅಲ್ಲಿನ ಕಥೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ಯುಧ್ಧ ವಿಮಾನದ ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ದೇಹದ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ಗಾಯಗಳಾಗಿದ್ದು, ಇಡೀ ಮುಖ ಬ್ಯಾಂಡೇಜಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ: ಅವರಿಗೆ ಕೇಳಲು ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಿರುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟೇ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಆರೈಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದಾದಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಆಕೆ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಉತ್ತರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ತಮ್ಮ ಕೈ ಅದುಮಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸಲು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನಾನು ಯಾವ ಮಗುವಿಗೆ ಓದಿದೆನೋ, ಆ ಮಗು 3-4 ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಮಲಗಿತು. ನಾನು ಆ ಮಗುವಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಆಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಅದಕ್ಕವನು, "ಸರಿ, ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಕೈ ಕೊಡಿ, ನಾನೇನಾದರೂ ಹೌದು ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸುವುದಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಕೈ ಅದುಮುತ್ತೇನೆ ಎಂದ". (ಅವನಿಗೆ ಹಸಿವಾಗಿದೆಯೇ ಅಥವಾ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಾಗಿದೆಯೇ ಅಥವಾ ಶೌಚಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಅಥವಾ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆಯೇ ಎಂದು ನಾನು

ಕೇಳಬೇಕಾಗಬಹುದು ಎಂಬುದರ ಸೂಚನೆಯಾಗಿ ಅವನು ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದ.)

ನಾನು ಈಗಾಗಲೇ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಮೂರ್ತ ಅನುಭವಗಳೊಂದಿಗಿನ ಒಡನಾಟವು ಈ ಕಲ್ಪನೆಯ ಎಳೆಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಜಿಗಿರಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, "ಗೋಯಿಂಗ್ ಸೋಲೋ" ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ಓದಿದ ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಗುವಿನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಪ್ತಿಕಾ ಭಾರತಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡದೇ? ಚೀನಾಗಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡದೇ? ಎಂಬಂತಹ ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿದ್ದವು. ಆದ್ದರಿಂದ, ನಾವು ಭೂಗೋಳವೊಂದನ್ನು ತಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಚೀನಾ ಆಪ್ತಿಕಾಗಿಂತ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡೆವು. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ನೀವು ಯಾವ ಹೊಸ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು? ಇನ್ನೇನನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಈ ಎಲ್ಲವೂ ಮಹತ್ವದ ಚಿಂತನೆಗಳಾದವು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ಇದರಿಂದ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಲಾಭ ದೊರೆಯಬಹುದು ಅಥವಾ ಈ ಕನಸಿನಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಏನನ್ನು ಕಲಿಯಬಹುದು ಎಂಬುದಾಗಿ ನಾನು ಯೋಚಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಈ ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬಹು ಕಾಲದ ಮೇಲೆ-ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕಥೆ ಹೇಳಿಯಾದ ತಿಂಗಳುಗಳೇ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ-ಅರಿತುಕೊಂಡೆ.

ನಾವು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಉದ್ದೇಶಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಮಗುವೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರು ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅನಿತಾ ಧ್ಯಾನಿ ಅವರು ತಾವು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಓದಿದ ಕಥೆಯ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ಶಿಕ್ಷಕಿಯಾದಾಗ ಅರಿತಿದ್ದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳು ಕಥೆಗಳಿಂದ ತಮಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತವಾದ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರು. ಕಥೆಯೊಂದರಿಂದ ಮಗು ಏನನ್ನು, ಹೇಗೆ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ನಿಜಕ್ಕೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆವು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಮಕ್ಕಳು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಆಲಸುವ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅವು ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರದೇ ಹೋಗಲಾರವು.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1 "ವೈ ಸ್ಕೋಲರಿ? ಸ್ಕೋಲರೀಸ್ ಎಂಡ್ ಡಿಫರೆಂಟ್ ಡೈಮೆನ್ಷನ್ಸ್ ಆಫ್ ಅಂಡರ್ಸ್ಟ್ಯಾಂಡಿಂಗ್". ಅನಿತಾ ದೇಸಾಯಿ. ಪಾಠಶಾಲಾ ಭೇತರ್ ಔರ್ ಬಾಹರ್. ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್ಜಿ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ.
<https://anuvadasampada.azimpremjiuniversity.edu.in/2262/>

ಪರಾಮರ್ಶನಗಳು:

Imagination and Creativity in Childhood. Lev Semenovich Vygotsky. Journal of Russian and East European Psychology, vol. 42, no. 1, January–February 2004, pp. 7–97. <https://www.marxists.org/archive/vygotsky/works/1927/imagination.pdf>

ರಜನಿ ದ್ವಿವೇದಿ ಅವರು ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್ಜಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ "ಪಾಠಶಾಲಾ ಭೇತರ್ ಔರ್ ಬಾಹರ್"ನ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು rajni.dwivedi@azimpremjifoundation.org ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು.

ಅನುವಾದ: ಕುಶಾಲ್ ಬಿ.ಎಸ್. | ಪರಿಶೀಲನೆ: ಲತಾ ಕೆ.ಸಿ.